

GUTENBERG

Finska Typografförbundets organ

N:o 48-49 (12-13)

Suomen Kirjaltajaliiton äänenkannattaja

Juli 1 Heinäkuu	Prenumerationspris — Tilaushinta Helt år — Koko vuosikerta 5 m. Half år — Puoli vuosi 3 ” Postportot inber. — Postmaksu siihen luettuna. Lösnummer — Irtonaisnumero à 30 p.	Ansvarig redaktör: Vastaava toimittaja: O. A. Nyman Adr.: Gräsviksg. 10. Osote: Ruoholahdenk. 10.	Annonspris — Ilmoitushinta Per petitrad } 25 p. Petiiti-riviltä }	8:de årgången 1900 8:s vuosikerta
-----------------------	---	--	---	---

Finska Typografförbundet. Suomen Kirjaltajaliitto.

Ilmoitettuja jäseniä. Anmälda medlemmar.

Helsingin osastosta: — Från Helsingfors afdelning: Malin, Gustaf, I., s., 20/5 77. — Liljefors, Evert Tyyni, I., s., 18/8 65.

Yhtyneitä jäseniä. Inträdade medlemmar.

Savonlinnan osastosta: — Från Nyslotts afdelning: 1293. Immonen, Uno.

Kuopion osastosta: — Från Kuopio afdelning: 1294. Mönkkönen, Olga Mathilda.

Helsingin osastosta: — Från Helsingfors afdelning: 1295. Brandt, Hjalmar.

Hämeenlinnan osastosta: — Från Tavastehus afdelning: 1296. Grönroos, Viktor Aleksander.

Muuttaneita jäseniä. Afflyttade medlemmar.

795. Sandström, M. A., Sortavalasta Tampereelle, från Sordavala till Tammerfors. — 1253. Savolainen, E., Kuopiosta Tampereelle, från Kuopio till Tammerfors.

Eronneita jäseniä. Utgående medlemmar.

164. Jäger, Hj., 864. Hällstén, F., 147. Hällstén, B., 161. Liimatainen, K., 458. Wennberg, O., 479. Öhrnberg, Hj., 1162. Härkönen, Aleksandra, omasta pyynnöstä, på egen begäran. — 1163. Härkönen, Olga, 433. Lehtinen, K. W., eronneet ammatista, upphört med yrket.

Kovat leipähuolet

näyttävät olevan tulossa kirjaltajille siitä päätäten, että sanomalehtien lakkautukset aina yhä jatkuvat. Viimeksi on sanomalehti „Nya Pressen“in ainiaksi lakkautuksen johdosta taas pariltakymmeneltä kirjaltajalta riistetty tarpeellinen toimeentulo ja yhä uusia uhkauksia liikkuu ilmassa.

Että kirjaltajat tästä enemmän saavat kärsiä, johtuu siitä, että heiltä vapaan sanan tukahdustilaan jouduttua, tämän sanan monistajina myöskin katoaa leipä. Mutta vielä huolehdittavammalta tuntuu se, että juuri ne miehet, jotka ovat tämän vapaan sanan ensimmäisiä vartioita, ovat tähänkin vielä koittaneet lisätä kiveä kiven päälle. Sillä silloin, kuin sanomalehtimiehet, jotka muutenkin ovat paremmassa taloudellisessa asemassa kuin me kirjaltajat, keräsivät yleisöltä satojatuhansia markkoja aineellisen toimeentulonsa turvaamiseksi, myöskin samaan aikaan koettivat vaikuttaa siihenkin suuntaan, että yleisön myötätuntoisuus tällaisissa tapauksissa tulisi meitä kirjaltajia kohden kylmenemään. Tätä todistane seuraavakin ote sanomalehti „Pohjalaisesta“:

„Varuillaan olo on suunnattava siihen, että muu yhteiskunta ei vastedes anna kannatustaan eikä avustustaan rahastojen hankkimiseksi, jotka „apukassan“ kauniilla ja venyvällä nimityksellä eivät tarkoita muuta kuin pakoittaa ennestään monikerroin raskautettuja isäntiä täyttämään työväestön perustelemattomat vaatimukset“.

Missä määrin nämätkin sanat ovat omiaan yhteensitomaan eri kansainekset toisiinsa nykyään koettelemuksen alaisena olevan kansallisen olemassaolon säilyttämiseksi, siihen emme ole vastausta velkaa. Mutta jääköön se näitten sanomalehtimiesten harkittavaksi.

Jos voimamme aineellisuuteen nähden olisi- vatkin pienemmät, kuin „muun yhteiskunnan“, niin olkoon velvollisuutemme sittenkin todistaa,

ettemme ole niitä „Juudaksia, jotka pettivät lip-punsa“, joiksi sanomalehti „Vasa Nyheter“ meitä nimittää.

Kuten mainittiin, ovat kovat leipäkamppailut odotettavissa ja apua emme kerjää. Siis olisi aikoinaan mietittävä keinoja tämän hädän lieventämiseksi. Rahastot tätä varten ovat mität-tömän pienet. Ainoana keinona on ensi aluksi koettaa puristaa nälkävyötä mahdollisimman tiukalle ja kovimman tarpeen tullessa mahdol-simman suuressa määrässä avustaa toisiamme.

Jos puhtaat keinot eivät auta, niin kuol-kaamme rehellisinä Suomen kansalaisina — nälkään!

Om tariffrågan i Stockholm

skrifver Hj. Blomgren i „Nordisk Boktryckare-konst“ följande äfven i våra förhållanden be-aktansvärda ord.

Den 31 december detta år upphör den nu gällande tariffen för sättare och maskintryckare i Stockholm att gälla, och arbetena för att åstadkomma en ny tariff äro redan påbör-jade. Under de tre år, som snart gått sedan senaste lönerörelse, ha sådana ekonomiska för-hållanden inträdt, att den nuvarande tariffen icke längre kan anses tillfyllestgörande och gäller detta särskildt Stockholmsförhållandena.

Huru bör då den nya tariffen se ut? har man frågat sig, och svaren ha utfallit olika. Några ha nöjt sig med beräkningens höjning till 35 öre pr 1,000 bokstäfver, andra ha på-yrkat 40, en del till och med 50 öre.

Men flertalet af sättarne ha sagt: tag full-ständigt bort beräkningen och gif oss, i likhet med tryckarne, veckolön öfver hela linien.

Vid ett allmänt möte mellan Stockholms typografer den 4 februari uttalade man sig äfven enhälligt för beräkningssystemets slopande, och vid en veckan därefter värkstäld omröstning mellan enbart sättare vann äfven denna mening stor majoritet. Den af Typografiska Föreningen utsedda tariffkomitén utarbetade där-efter en veckolöns tariff, hvilken redan tagits till behandling inom föreningen.

Frågan om beräkningssystemets afskaffande är sålunda, som vi se, för närvarande en brännande fråga, åtminstone i Stockholm, och det kan därför icke vara ur vägen att något skärskåda detta system och dess verkningar.

Boktryckarne å sin sida åsyftade förmodligen med beräkningssystemets införande spär-radt intresse och ökad flit — och därmed ökad produktion — af arbetarna, då konkurrensen allt mer tryckte prisen nedåt. Sättarne å andra sidan resonnerade, förmodar jag, ungefär som så: nu ha vi vår fullständiga frihet att arbeta när vi behaga och hur mycket vi behaga. Vi kunna taga oss ledigt på måndagar och tisdagar, och sedan kunna vi arbeta så mycket ifrigare de öfriga dagarna i veckan och, om så behöfves, taga litet af nätterna till hjälp, så få vi ändå „plan“. Och att denna tanke-gång äfven omsattes i praktiken, veta vi.

Men tiderna ha väsentligt förändrats på ett tiotal år. Det går i allmänhet icke an numera att arbeta när man behagar, utan boktryckarne fordra strängt, att arbetstiden skall iakttagas, och äfven Svenska Typografförbun-

det, arbetarnes egen organisation, har sett sig tvungen att i detta fall ställa sig på principalernas sida för att kunna upprätthålla betalningen för öfvertidsarbete och för att en gång kunna genomföra kravet på en normalarbetsdag.

Icke heller får man arbeta hur mycket man vill. Då brådska råder — och det är numera alltid, då något arbete finnes — så fordras af sättaren ett intensivt arbete, nästan öfver förmågan, men dagen därefter, då han kanske tycker sig ha bättre arbetslust, fins måhända ingenting att göra.

Sålunda har beräkningssystemet — iföljd af den massa olägenheter det medför — visat sig icke kunna infria de förhoppningar, sättarne ställt på detsamma, så mycket mer som det allt mer blifvit klart, att, åtminstone efter nuvarande beräkningsgrund, det icke kan för-skaffa flertalet af yrkets utöfvare nödvändig inkomst. Skulle detta kunna ernås genom beräkningen, borde man de veckor, då man har fullt med arbete, utan svårighet kunna förtjäna 40, 50 à 60 kronor, så att man kunde lägga af något till de tider, då arbete tryter. Men en hvar vet, att en s. k. oxstättare — och de äro ju i stor majoritet — icke gärna kan komma upp knapt till 20 kronor de veckor han har fullt upp att göra. Hvad skall han då lefva af, när arbete saknas?

Tariffen stadgar visserligen 30 öre för 1,000 bokstäfver — men dessa skola levereras felfria! Alltså måste enhvar sättare för att förtjäna 30 öre lägga af och sätta upp 1,000 bokstäfver, draga af dem för hemmaläsning, korrigera desamma och änyo draga af till författarekorrektur — samt slutligen revidera dem! Det vill sannerligen färdighet till för att förtjäna exempelvis 20 kronor pr vecka.

En och annan sättare, som kanske just genom beräkningssystemet — vant sig vid ordning både i arbetet och lefnadssättet, tycker måhända, trots de små förtjänsterna, att systemet är bra, men är han familjefar, så tycker han nog icke så. Han vill i så fall gärna ha någon som helst garanti för att kunna genom sitt arbete uppehålla sig och de sina, och han orfar säkert hellre något af den beprispade friheten, än han riskerar att låta de sina sakna det nödvändigaste. Och alldeles tydligt säljer han den hellre än han skänker bort den, som han i annat fall torde få göra, sedan boktryckarne nu börjat fordra äfven af beräkningssät-tarne ett noggrant iakttagande af arbetstiden, både i goda och dåliga tider.

De erfarenheter om ackordsarbetet, som vi typografer gjort, ha äfven gjorts i de flesta andra yrken, och de ha i allmänhet redan långt före oss förstätt att antingen få det helt afskaffadt eller ock så regleradt, att det icke blifvit så skadligt som för oss. Där ackordsarbete ännu förekommer, användes det endast i så fall, att förtjänsten därigenom öfverstiger veckolönen eller timpenningen, såsom bland järnarbetare, målare m. fl. Bland skraddarne — i hvilkas yrke dock, till följd af hemarbetet, svåra missförhållanden existera — är beräkningen så hög i jämförelse med vår, att förtjänsten under „den goda tiden“ med god lushållning verkli-gen kan något så när uppväga „den dåliga tiden“ arbetslöshet.

Genom införandet af fast veckolön skulle alltså för sättaren i första rummet vinnas, bort-

fallandet af det osäkra och enerverande i, att aldrig på förhand kunna beräkna sina inkomster. „Kronans kaka än liten men säker“, säges det, och man har faktiskt större nytta af en mindre summa, när den är bestämd och man därefter kan rätta sitt hushåll, än när man som ett rofdjur i skogen ena dagen får äta sig öfvermått och den andra dagen lefva på indragningsstat. Våra utgifter till mat, husrum etc. äro så säkra som möjligt, hvarför skulle då icke våra inkomster vara det?

Ett ondt, som skulle bortfalla på samma gång som beräkningen, är det otyg, som fått namnet „surkål“. Hvad är surkål? Det är ett försök af sättaren att, så vidt möjligt, göra inkomsterna jämnare. Har han ena veckan förtjänat 10 kronor men skrivit 15, och andra veckan förtjänat 20, men med afdrag af surkål fått 15, vore därom icke mycket att säga; men i längden går det icke till så. Surkålen växer, isynnerhet om faktorn är mindre uppmärksam, snart till ansenliga belopp. Följden blir då, att sättaren kommer i skuld till sin principal och därigenom förlorar mycket af såväl sitt anseende som sitt oberoende. Blir bördan alltför tryckande, kanske han en vacer dag skudder stoftet af sina fötter, och boktryckaren får vidkännas förlusten!

Ungefär likadant är förhållandet med „räntorna“. Bokförläggarna ge numera knappast tryckningstillstånd, förr än hela arbetet är färdigsatt; då tryckes alltihop på ett par, tre dagar, och är det då mycket räntor, så har man kanske flere veckors arbete för sig att utföra, som det då tyckes, gratis. Genom detta system där man dessutom miste om en del „fortel“ och lider vanligen, när de sista arken skola sättas, brist både på stil och materiel, hvarigenom ej blott arbetslusten utan äfven en stor del af förtjänsten förloras. Har det varit brådtom en tid, växa räntorna snart till flera bräden fulla. Då kommer „korpningen“ till. Än det ena, än det andra plockas bort, och när räntorna slutligen skola läggas af, bestå de af ofantliga högar af damm och svibel. Afläggningen tar på den grund kanske längre tid än sättningen gjordt.

„Korpningen“ nämndes, och den är ingalunda den minsta af de olägenheter, beräkningssystemet medfört. Lika litet, som en skraddare kan sy utan tråd, kan en sättare reda sig utan stil och materiel. Men då tråden är så billig, att skraddaren själf kan köpa den, så mycket han behöfver, måste vi ha våra utensilier till låns af principalen. Så länge man sätter rent „ox“, går det ju för sig, men får man en liten accidens, en utgångskolumn eller bara ett par utgångsrader, då är man i de flesta fall stängd, om man icke kan konsten att „korpa“. Då får man icke fråga efter, om den, som har det sökta i sin materiellåda, behöfver det själf till sitt arbete; ju bättre man kan sjåla, ju fortare kan man få arbetet färdigt, och därpå förtjäna alla parter — undantagandes den bestulne. Det är fula saker, detta, men hvad är att göra? Enda svaret blir: bort med beräkningen! Korpningen kommer väl icke att försvinna därför, men väl dess svåra följder för ekonomi och moral.

Hvad lider dessutom icke ordningen inom officinen af det febrila arbetet, som beräkningssystemet medför. Det ligger ingalunda liten förlust för boktryckaren däri, att med materiel världslosas, och att lådor och kaster svi- blas etc.

Att yrkesskickligheten allt mera minskas, är visserligen ett förhållande, som anmärkes i de flesta yrken och ytterst har sin orsak i de febrila jäktandet att få allt arbete *snabbt* utfördt, ofta på kvalitetens bekostnad — men nog är beräkningssystemet, inom vårt yrke en bidragande orsak till, att de verkligt skicklige börja bli allt mera sällsynta. Hvilken undervisning få också lärlingarna nu för tiden? När de varit med några månader, ställas de i allmänhet att sätta „ox“ på beräkning, och ingen frågar

sedan efter, hur de sätta eller lägga af eller sluta ut, bara det något så när kan gå an att trycka — åtminstone frågar icke principalen det minsta efter det. Lärlingen får sköta sig själf, men intetdera lyckas. Och när han fortsatt på detta sätt i några år, blir han „utlärdd“ — fastän han icke ens kan sätta vanlig text-sättning, än mindre något annat.

En beräkningssättare å ett af de större stockholmstryckerierna har emellertid ännu flera vedervärdigheter att utstå än de, som redan omnämnts. Så t. ex. revideringen, för hvilken ingen ersättning gifves, och dock är detta ett af de tyngsta, farligaste och obehagligaste göromål, som tillhör honom. Alla veta vi, hvilken utveckling maskintekniken på några år tagit, och ett faktum är, att hvarje ny press, som anskaffas, gör sättarens-reviderarens arbete svårare. Man kan ej vid de moderna pressarne stå vid sidan och revidera, utan man måste krypa upp med hela sin lekamen på formarne och sedan ligga raklång på magen och revidera. Utom den skada kläderna vanligen taga genom beröringen med olja och tryckfärg, är ju sättaren lätt utsatt för att bli sönderkrossad, om pressen genom någon händelse skulle bli igångsatt, medan han låge där. Revideringen är för resten något, som älls icke kan sägas tillhöra sättaren, då det ju vanligen består i att plocka bort alla mer eller mindre slitna stilar och ersätta dem med hela. — Det kan ju anmärkas, att revideringen kan bli betald, utan att beräkningen borttages, men jag påstår, att den i så fall aldrig kan bli så mycket betald, som arbetet med densamma är värdt. Och svårigen torde man på nuvarande basis kunna bli ersatt för det stundom mycket tidsödande letandet efter kaster, korpade skepp, hakar, tenakler o. d., eller för bärandet med formar och bräden åt sig själf och sina gatspånar. Men för allt detta gifves ersättning, genom veckopenningssystemet.

*

Efter bästa förmåga har jag nu sökt skildra beräkningssystemets brister, sådana de dagligen sticka en i ögonen på de större hufvudstadsstryckerierna (i landsorten och i allmänhet på mindre tryckerier äro nog förhållandena *något* bättre). Att skildra dess goda sidor kan gå för sig mycket lättare. Jag har nämligen icke kunnat finna mer än två sådana: 1:o beräkningssättaren är icke så bunden af den ordinarie arbetstiden, utan är friare än den, som står på veckolön, och 2:o) det finnes en möjlighet att kunna förtjäna mera penningar, än om man har betaldt efter tid.

Hvad första punkten beträffar, har jag ofvan påpekat, att boktryckarne redan börjat borttaga denna förmån, och det är otvivelaktigt, att de komma att inom en snar framtid fullständigt genomföra det s. k. fabrikkssystemet, äfven om beräkningen bibehålles. Jag har äfven visat, att denna frihet i många fall urartat till oordentlighet och sålunda blifvit till skada för både arbetsgifvare och arbetare.

Rörande andra punkten är endast att säga, det de stora förtjänsterna endast tillfalla ett ringa fåtal af beräkningssättarne; de öfriga komma endast få veckor upp till den för veckoarbetarne stipulerade minimilönen och måste sålunda, isynnerhet om de ha familj, vänja sig vid att försaka det nödvändigaste.

Men fastän det sålunda borde vara tydligt för hvar och en, att veckolön är fördelaktigare än beräkning — äfven för arbetsgifvaren — kan man nog vara säker på, att motstånd skall möta att få denna reform genomförd. De, som nu tillhöra de privilegierade af beräkningssättarne, vilja nog icke gärna riskera något af sina förmåner, och bland arbetsgifvarne finnas sannolikt äfven de, som finna det fördelaktigare att ha en stor personal, som användes då det behöfs, men för öfrigt får sköta sig själf, än att de ha en fast, pålitlig arbetarestock. Men större reformer ha genomförts

och större motstånd har besegrats, och man får hoppas, att textsättarne — som vid föregående tarifförelser alltid blifvit styfmoderligt behandlade — denna gång skola gå segrande ur striden, ty de ha rättvisan på sin sida.

Ohjeita Liiton osastoille Viipurissa pidettävää Läänin-kokousta varten.

1. Lääninkokouksessa keskusteltavaksi aiottut kysymykset ovat lähetettävät pohjustuksiin, varustettuna pohjustajan osaston selvästi osoitavalla nimellä, lääninkokouksen toimikunnalle (osoite: hra V. Nyqvist, Maununkatu 3).

2. Kukin osasto on oikeutettu lähettämään edustajia seuraavan jäsenluvun mukaan:

1	edustaja	jos osast. on	5	jäs. eli sen alle.
2	”	”	10	”
3	”	”	15	”
4	”	”	20	”

Kuitenkaan ei osasto saa olla edustettuna useammalla kun 10 edustajalla vaikkapa sen jäsenluku verrannollisesti olisi suurempi kuin edellä sanottu on.

Kustakin osastosta saa olla myöskin itsenäisiä edustajia, jotka edustavat ainoastaan yhtä ääntä siinä osastossa mihin he kuuluvat ja joka äänimäärä siinä tapauksessa vähennetään osaston äänimäärästä.

3. Osastojen edustajille maksetaan 4 mkaa päivältä ja puolet matkakuluista. Mutta jos edustajan lähetämällä osastolla ei ole varoja maksaa edustajapalkkiota, niin maksaa Viipurin osasto edustajille palkkion annetun laskun mukaan kultakin kulutetulta työpäivältä.

Itsenäisille edustajille ei makseta edelläsanottua edustajapalkkiota.

4. Osaston edustajan tulee olla varustettuna osaston valtakirjalla joka selvästi osoittaa sen äänimäärän jota hän edustaa.

5. Kaikkia mahdollisia tietoja kokousta koskevista asioista saadaan kokouksen toimikunnan puheenjohtajalta hra V. Nyqvistiltä. Osoite Maununkatu 3.

Lääninkokous alkaa elok. 4 p:nä klo 10 a. p. Tervaniemen ravintolassa.

Lääninkokouksen Toimikunta.

Ohjesääntö

Kansainväliselle Kirjaltajakeskustoimistolle.

Johdanto.

Molemmissa kansainvälisissä kongresseissa v. 1889 Parisissa ja 1892 Bernissä astui yhä selvemmin esiin aate kirjaltajaliittojen kansainvälisestä yhdistymisestä ja vähitellen on käynyt yleiseksi se mielipide ja vakaumus että

a. Kirjaltajayhdistysten on tukeminen toinen toisiaan, jos he toivovat voittavansa liittoutuneelta työnantajistoilta jonkinarvoisia myönnytyksiä.

b. Keskinäisiä suhteita eri maiden liittojen välillä olisi yhä enemmän kehitettävä ja parannettava.

Hyväksymällä nämä kaksi pohjimmaista perusjohdetta ja ottamalla huomioon sen seikan, ettei eri maiden lait salli varsinaisen kansainvälisen liiton muodostamista, perustavat eri maiden liitot kansainvälisen keskustustoimiston seuraavilla ehdoilla ja edellytyksillä.

I Luku.

Nimi, tarkoitus ja pysyväisyys.

1 §. Perustetaan „Kansainvälinen Kirjaltajakeskustoimisto“-niminen pysyväinen keskusvi-rasto, jonka tarkoitus on:

a. Olla yksityisten kirjaltajajohtokuntien keskinäisten asiain välittäjänä, siinä määrässä kuin nämä koskevat kansainvälisiä etuja.

b. Yleisissä työläkoissa ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka tekevät mahdolliseksi estää työvoiman siirtymistä muualta sekä ovat omiansa takaamaan pysyväsien avustuksen tovereille, jotka taistelevat elinehtojensa parantamiseksi ja vastustavat niiden huonontumista tahi pyrkivät saavuttamaan työajan lyhennystä.

c. Kutsua kokoon kansainväliset kongressit, valmistaa niille päiväjärjestys ja panna täytäntöön niissä tehdyt päätökset.

2 §. Kansainvälinen keskustuomisto perustetaan määräämättömäksi ajaksi.

Kansainvälinen kongressi saattaa päättää sen lakkauttavaksi.

II Luku.

Keskustoimiston kokoonpano ja hallinto.

3 §. Kansainvälisen keskustuomiston hallinnon usko kansainvälinen kongressi valtuutettujen äänenemistöllä jonkun maan liiton huostaan; jos niin sopii, saattaa kaksi samassa maassa olevaa liittoa jakaa tämän hallinnon tehtävät keskenään.

Se liitto eli liitot ovat vastuunalaiset kaikista keskustuomiston toimista ja raha-asioista.

4 §. Kansainvälisen keskustuomiston muodostavat:

a. Viisimiehin tarkastushoitotoimikunta.

b. Vakainainen sihteeri.

5 §. Hoitotoimikunnan valitsee liitto eli liitot määräämällä tavalla, ja sille kuuluu seuraavat tehtävät:

a. Kaikkien, tärkeämpien asiain esitleminen kansainväliseen keskustuomistoon kuuluville liitoille.

b. Ohjeiden antaminen sihteerille kongressipäätösten täytäntöön panossa.

c. Sihteerin toiminnan valvominen.

d. Sihteerin laatimain neljännesvuosikertomusten vastaanotto.

e. Menoarvion vahvistaminen keskustuomiston vuotuisista menoista painotuotteisiin, toimiston kustannuksiin, postikuluihin y. m. sekä myöskin vakinaisen sihteerin ja muiden virkailijoiden palkkoihin.

f. Määräysten antaminen kansainvälisen keskustuomiston rahavarain hoidosta.

6 §. Hoitotoimikunta kokoontuu puheenjohtajansa kutsusta säännöllisesti kerran vuodessa. Se kutsutaan ylimääräiseen kokoukseen, jos liittoasiat sitä vaativat, esim. jonkun laajemman lakon alkaessa ja epäsäännöllisyyksien ilmaantuessa sen vallanalaisuuteen kuuluvien jäsenten toiminnassa y. m. tahi myöskin jos kolme toimikunnan jäsenä, esittäen aiheet ja keskusteltavat asiat, sitä vaativat.

Hoitotoimikunta on oikeutettu ottamaan kaikinpuolisen tarkastuksen alaiseksi sekä sihteerin toiminnan että varain hoidon.

7 §. Vakainainen sihteeri on kansainvälisen keskustuomiston toimeenpaneva jäsen.

Hänet valitsee sen liiton eli niiden liittojen johtokunta eli johtokunnat, jonka eli joiden huostaan kansainvälisen keskustuomiston hallinto on uskottu.

8 §. Hoitotoimikunnan laatimassa ohjesäännössä (välipuheessa) määritellään sihteerin toimiala sekä hänen palvelus- ja palkkausasiansa.

Yleensä kuuluvat hänen velvollisuudekseen seuraavat tehtävät:

a. Ohjeiden ja sääntöjen laatiminen.

b. Kaikkien keskustuomiston tiedonantojen — kiertokirjeellä eli tarpeen vaatiessa sähkötietä — nopea toimittaminen osallisille liitoille.

c. Pikainen vastausten anto kaikkiin saapuneihin kirjeisiin.

d. Osallisten liittojen lähettämien esitysten vastaanotto ja valmisteleminen.

e. Julkaistavaksi määrättyjen tiedonantojen toimittaminen eri maiden liittojen äänenkannattajain toimituksille.

f. Neljännesvuosikertomusten valmistaminen

hoitotoimikunnalle ja otteiden julkaiseminen niistä.

g. Vuosikertomuksen laatiminen ja sen lähettäminen osallisille liitoille.

h. Tilastollisten tietojen hankkiminen eri liitoilta ja niiden käyttäminen tahi saatavissa pitäminen vertailevia eli suorakohtaisia tilastoilmoituksia varten.

i. Vuosimaksujen ja avustustarkoituksiin kuuluvien rahaerien sisäänkerääminen osallisilta liitoilta.

k. apurahojen jakaminen lakossa oleville liitoille.

III Luku.

Osallisten liittojen velvollisuudet.

A. Keskustoimiston hallinnon suhteen.

9 §. Kansainväliseen Kirjaltaja-Keskustoimistoon kuuluvat liitot ovat velvolliset:

a. Ilmoittamaan kansainväliselle keskustuomistolle ajottain tapahtuvat johtokuntiansa eli erityisesti kirjevaihdontoitamiseksi määrättyjen henkilöiden (kansalliskirjurien) vaalit sekä sattunaiset muutokset.

b. Lähettämään Keskustoimistoon tietoja kaikista sellaisista asioista, jotka ovat yhteisiä kaikille liitoille sekä kunakin vuonna ilmoittamaan jäsentensä lukumäärän joulukuun 31:nä päivänä.

c. Kukin liitto ottamaan äänenkannattajaansa keskustuomiston julkaistaviksi määräämät tiedonannot.

d. Säännöllisesti heti lehden ilmestyttyä lähettämään yhden kappaleen liiton äänenkannattajaa sihteerin osotteella, arkistoon tallettavaksi.

e. Joka vuosi lähettämään sihteerille kaksi kappaletta vuosikertomustansa.

f. Aina säännöllisesti lähettämään kannetut verot kansainväliselle sihteerille, sitte kun hän on ilmoittanut, kuinka paljon kunkin liiton on jäsenlukunsa suhteen suoritettava hallintokustannusten korvaamiseksi, sen rangaistuksen uhalla, että kaikilta sen liiton jäseniltä pidetään matka-apu eikä liitolle anneta apurahaa lakkotilaan jouduttuaan. (Jatk.)

K o e.

Se tapahtui Chicagossa eräässä suuren päivälehden toimistossa. Muutamana kauniina aamupäivänä saapui sinne tuntematon, huonosti puettu nuori mies, joka näytti hyvin omituiselta, ja kysyi voisiko hän saada jotain työtä — joko uutisten hankkijana, latojana, artikkelin kirjoittajana — tai minä hyvänsä.

— Täällä ei ole mitään teille, vastasi uutisosaston toimittaja.

— Sitte odotan kunnes jotain tulee — virkkoi muukalainen — meni latomoon, istui tuolille, aukasi paperikäärön ja otti sieltä esiin pari voileipää, jotka söi hyvällä ruokahalulla. Sinne jäi hän loppupäiväksikin, puheli silloin tällöin jonkun reporterin tai latojan kanssa huomauttaen, että hän mielellään ottaisi jotain ylimääräistä työtä, jos sellaista ilmaantuisi. Vihdoin tuli keskiyö, ilman että tuo merkkillinen muukalainen poistui.

— Miksi ette mene kotiin? — kysyi faktori.

— Siksi ettei minulla ole kotia — vastasi puhuteltu.

Tuli vilkas yö toimistolle. Telefoneerattiin tavan takaa, kunnes jokainen reporteri aamupuolella yötä oli ulkona. Sitte soitettiin taas. Tulipalo oli syttynyt.

— Meidän täytyy lähettää sinne joku — sanoi uutistoimittaja — eikä täällä ole ketään! Mutta samassa kohtasi hänen katseensa muukalaisen. Hän ojensi hänelle reporterimerkin.

— Ottakaa tämä ja katsotaan voitteko mitään toimittaa tulipalossa.

Muukalainen syöksyi huoneesta ja katosi.

Alipalomestari kertoi sittemmin, että huonosti puettu, omituinen ihminen reportin merkki rinnassa oli vähän jälkeen tulipalon syttymisen murtautunut poliisiketjun läpi ja rientänyt suoraan sisälle huoneeseen. Täällä oli kokonen murhenäytelmä näytelty.

Se oli murhapolttio, joka oli sytytetty erittäin kamaalan murhan salaamiseksi. Muukalainen, jolla oli reporterin merkki, oli nuuskinut kaikki nurkat, oli ollut jokaisen tiellä, oli poiminut eri kappaleet kappaleiksi hakatusta ruumiista, katsellut niitä tarkkaan ja tehnyt joukon muistiinpanoja savun ja melun keskellä. Sitte hän oli rientänyt matkaansa yhtä nopeasti kuin oli tullutkin.

Lehden painaminen oli juuri alkanut, kun uusi reporteri syöksyi toimistoon. Sanaakaan sanomatta tarttui hän kynään ja alkoi, puoleksi maaten pöydällä, nenä pari tuumaa paperista, nopeasti täyttää viipaleen toisensa perästä, jotka hän heitti lattialle.

Uutistoimittajaa tämä suuresti huvitti ja hän nosti lattiasta kaksi ensimmäistä viipaletta ja luki ne. Sitte hän painoi puhetorven nappulaa.

— Pysäyttäkää koneet! — komensi hän. — Odotakaa uutta artikkelia ja valmistakaa tilaa uudelle artikkelille, se on yhden tekevää yksi vaiko kaksipaltaiselle, muun täytyy pois ja tämän juuri tämänöisenä lehteen!

Muukalainen kirjoitti kuin olisi henki ollut kysymyksessä ja seuraavana aamuna sisälsi lehti mitä loistavimmasti kirjoitetun ja syvämielteen, terävän kuvauksen mitä kamalimmasta murhasta ja murhapoltosta, jonka Amerikan lehtimiehet tuntevat. Tuo nuori mies, jonka nimi on Lafeadio Hearn, oli yhdellä iskulla voittanut paikan sanomalehtimaailmassa ja hänelle kävi sitte verrattain helpoksi hankkia itselleen kuuluisa nimi parhaiten Amerikan kirjailijain joukossa.

Nyt hän on professori Tokion yliopistossa ja Japanin hienoin tuntija.

Fria ord. — Vapaitasanoja.

Turun kirjaltajayhdistykselle.

Allekirjoittanut on jo pitemmän aikaa hartaasti odottanut sen komitean lausuntoa joka asetettiin arvostelemaan Tampereella painettavaa Kuva-Raamattua, siis asiaan innostuneena olisi varsin hauskaa nähdä ylläsanotun komitean lausunto Gutenbergin palstoilla.

Prosit.

Notiser. Uutisia.

Då en del tryckerier är efter år med största beredvillighet beviljat sina arbetare någon tids ledighet under sammanmånaderna, en del tryckerier med full lön, en annan del åter med något mindre afdrag, uppmanas uppborrdsmännen å resp. tryckerier såväl här i Helsingfors som i landsorten att till red. insända uppgifter om hvilka tryckerier så humant tänkt på sina arbetare.

Kun osa kirjapainoja suurimmalla myötätuntoisuudellaan ovat myöntäneet työmiehilleen jonkun ajan vapautta kesäkuukausina, toiset tädellä palkalla sekä toiset taas jollakulla vähennyksellä, niin kehotamme kunkin kirjapainon asiameistä niin pääkaupungissa kuin maaseudulla toimitukselle lähettämään tietoja niistä kirjapainoista, jotka näin hyväntahtoisesti ovat muistaneet työvästöään.

Om ej särskild anledning yppar sig, utkommer Gutenberg under tre sommarmånaderna endast en gång i månaden som dubbelnummer.

Jos erityistä syytä ei ilmaannu, niin tulee Gutenberg kolmena kesäkuukautena ilmestymään ainoastaan kerran kuussa kaksoisnumerona.

— **Kuolleita.** Entinen kirjapainon faktori *Karl Lindström* kuoli äkkiä sydänhalvaukseen viime kuun 4 p:nä Espoossa. Vainaja oli syntynyt Turussa 1834 ja kävi opin Liljan kirjapainossa Turussa. Työskenneltään Levinin kirjapainossa Helsingissä, Zilliacuksen kirjapainossa Viipurissa sekä sitten Söderholmin kirjapainossa Helsingissä, tuli vainaja 1874 faktori Weilin & Göösin painoon Jyväskylässä ja oli siinä virassa noin 9 vuotta. Kun mainittu kirjapaino muutettiin Helsinkiin, työskenteli vainaja siinä vielä kymmenkunta vuotta. Sittemmin muutti vainaja Espooseen nauttien Weilin & Göösin osakeyhtiöltä eläkettä kuolemaansa asti. Nuoruutensa ja miehuutensa päivinä harasti vainaja laulua ja kuului innokkaana jäsenenä useihin silloisiin pienempiin lauluseuroihin. Jyväskylässä ollessaan hän oli sikäläisen vakinaisen palokunnan päällikkönä.

*

Juhannus-aattona kuoli täällä latojaituri *Aleksanteri Kuusisto* ainoastaan 27 vuoden ikäisenä. Vainaja, joka oli syntynyt Oulun läänissä Hailuodon pitäjässä, kävi oppinsa Oulussa, jonka jälkeen hän muutti Viipuriin, työskennellen siellä jonkun vuoden sekä sen jälkeen useammassa maamme kirjapainossa. Vainaja oli nopeanpuoleinen latoja ja palkittiin hän kilpalatouksesta Tampereella. Luonteeltaan oli hän sävyisä, hiljainen ja ahkera työmies. Kuoleman oli synnä pitkällinen keuhkotauti.

— **Jalon hallitsijan Keisari Aleksanteri II:sen patsaalla** on laulujuhlan aikana m. m. 14 Tampereen „epäisänmaallisen“ kirjaltajan puolesta laskettu seppele jonka sinivalkeissa nauhoissa luetaan: „Ainoastaan siellä asuu todellinen onni, missä hallitsija ja kansa yhdessä laativat, kunnioittavat ja noudattavat lakia“.

— **Juttu**, jonka Viipurin Sanomain kirjapainon omistaja filos. tohtori J. A. Lyly oli nostanut useita kirjaltajia vastaan viime maaliskuussa mainitussa kirjapainossa tehdyn työlakon johdosta, oli v. k. 1 p. käsiteltävänä Viipurin raastuvanoikeudessa. Kantajan asiamies varatuomari G. Weber vaati vastaajille edesvastausta luvattomasta työstä poistumisesta ja palkitsemaan kantajalle vahingonkorvauksena Smk. 545: 50 sekä oikeudenkäymiskulut asiassa. Vastaajia edusti varatuomari V. Andersin. Kantajan puolesta kuulusteltiin kolmea todistajaa, joiden todistuksista tuli selville asian todellinen laita. Kantajan sekä vastaajain asiamiehen pyynnöstä sekä syytä ettei kaikkia vastaajia oltu manattu täksi päiväksi oikeuteen ja että vastaajilla on myöskin kante „työpalkoista“ kantajaa vastaan, lykättiin juttu v. k. 16 päivään, jolloin kaikki tätä juttua koskevat asiat yhteydessä käsitellään. — Sakk. S.

— **Sakotettu kirjapaino.** Porin raastuvanoikeus langetti viime perjantaina F. Warén & C:n kirjapainon omistajan täällä 1,000 markan sakkoon siitä että mainittu kirjapaino oli viime helmikuulla ulosantanut ainakin kaksi kappaletta sanomalehti „Björneborgs Tidningin“ numeroa, jotka olivat sisältäneet kirjoituksen, jota painoasiamies lehteä tarkastaessaan ei ollut julkisuuteen hyväksynyt. Kantajana asiassa oli tšekäläinen painoasiamies, kontrollööri A. Westerholm. — Satak.

— **Kirjapaino-oloista Keski-Suomessa** kirjoitetaan „Työmiehessä“ seuraavaa:

Sitä huolimatta, että Jyväskylässä on jo vuosikautia ilmestynyt kaksi kolmipäiväistä sanomalehteä on Keski-Suomen oloissa vielä julkisuuden varalle jäänyt joukko kysymyksiä, joita paikkakunnan omat lehdet eivät halua vetää suuremman yleisön eteen. Tämä on tuota pikku-

elämässä niin tavallista arkamaisuutta, voisihan isku tavata useaa läheistä tuttavaakin. Ainoastaan kaksi kilpailevaa lehteä antaa jolloinkin persoonallisen iskun toiselle, mutta tällaista taistelua pelätään ja pidetään sopimattomana. Parempi on sen sijaan, että näitten lehtien toimittajat vaihtavat lähdeä mainitsematta toistensa kanssa kirjoituksia, sillä ainutkin toimittaja voi silloin helpommin kolmipäiväistä lehteä toimittaa. Kilpailu lehtien välillä muuttuu täten ainoastaan näennäiseksi, todellisuudessa koetaan toisiaan „vapaamielisesti“ ja „rauhallisesti“ apinoida. Ja kuitenkin eivät nämät „kilpailijat“, Keski-Suomi ja Suomalainen ole edes uskaltaneet ilmoitushintaansa korottaa, vaan sen sijaan koetaan kirjapainoissa tulla toimeen nälkäpalkoilla pidetyillä latojaoppilailta ja toimitustyössä rasittuneilla toimittajilla, joille ei lehden kasvaissakaan riitä palkanylennystä antaa. Siitäpää syytä voikin nähdä toimittajan vähän ajan kuluttua toisen lehden toimituksessa, ja latojaitureista päästään silläkin tavalla, että juopunut faktori ensin tappelee heidän kanssaan ja sitten herättää oikeudenkäynnin, erottaen lehden omistajan suostumuksella mokomat palkanylennyksen vaatiat. Poliisin avulla käy tällainen karkoitus helposti sillä seurauksella, että monikymmenhenkisessä kirjapainossa on lopulta ainoastaan yksi taituri jäljellä. Ja näin ollen voidaan tilastotietoja antaessa viranomaisille laitoksen kannattavuudesta väittää, että „tällaisia laskuja on mahdoton tehdä“. Sehän on suoraa affäärikieltä. Jos sen sijaan koko affäärin pitäisi puolestaan jollain summalla kannattaa työväestön eläkekassoja, niin eihän tämä voi kirjapainotyössä tulla edes kysymyseenkään. Suuri yleisö rientäköön tässä kohden armeliaisuuttansa osoittamaan. Kirjapainoja sanomalehdistö pysyköön poikkeustilassa, etenkin kun erotukset tällä alalla voivat olla enemmän tai vähemmän virallistakin laatua. Ja pienessä maaseutukaupungissa on hyvä tilaisuus muuten harjoittaa pientä kukkaropoliittikkaa.

On muuten kirjapainoalalla surkeata nähdä, miten naisoppilaat ovat tulleet muotiin, koska nämät tyytyvät aivan mitättömiin palkkoihin ja niitten avulla voidaan uhata palkankorotusyrityksiä, naiset kun ainakin nuorempina näyttävät tyytyvän vaikka mihinkä. Tällä tavalla koetaan kirjapainotyötä vetää maaseudulle pääkaupungistakin, isäntien samalla rikastuessa. Koko latojaluokka täten saa kärsiä, ja nuo pienemmissä kirjapainoissa kehitetyt „taiturit“ saavat vihdoin „täysinoppineina“ lähteä uusien oppilaitten tieltä avarassa maailmassa parempaa oppia saamaan, kuin mitä pienet kirjapainot tarjoavat. Tällä tavalla on m. m. Jyväskyläsakin laita.

— **Boktryckare-Föreningen i Finland** sammanträder till konstituerande möte måndagen den 16 juli kl. 5 e. m. å Hotel Fennia härstädes. Förutom med föreningens konstituering sammanhängande frågor komma vid mötet att behandlas följande ärenden: Ordlandet af läringsväsendet inom boktryckaryrket. Om inrättande af elevskola för boktryckare. Om grundande af inhemsk agentur för inköp af boktryckeriutensilier från utlandet.

Kontrollnämnden.

1:sta ledamotens, hr *A. Karjalainen*, Simeli tryckeri, Helsingfors.

2:dra ledamotens, herr *M. Molodkin*, Uusi Auras tryckeri, Åbo.

3:dje ledamotens, herr *Edv. Renström*, Tampereen Sanomats tryckeri, Tammerfors.

Sekalia. — Svibel.

Tässä hiljattain eräs latoja joka pääsi maaseudulle faktoriiksi, valitteli kovaa kohtaloansa tovereilleen hyvin juhlallisen suruisesti: „Kyllä se on hauska kun peisee vahtoriiksi, vaan se on hien ikävää, kun täytyy jättää entisen toveruuden, se kun neätten ei oikeen taho sopia, että vahtor seurustelloo työmies-tensä kanssa!“

Todellakin kova kohtalo!

Säilä.

Ihmelasta etsitään. Hufvudstadsbladetissa ilmoittaa kaivertaja K. Sundström halauvansa oppilasta, joka on *taitava tilapäistöiden latomisessa*. — Tulee olemaan hauska nähdä mistä tällainen ihmelapsi löydetään.

Piimä ja Ansa. Pohjolaisen Ansan on isäntä talossaan. Siitä syytä on hän pidättänyt itselleen oikeuden määrätä, kaskoa ja kieltää mitä vaan hyväksi näkee — arvatenkin „yhteiskuntanahan“ eheänä pysyttämiseksi. Kun hänen latomossaan ei ole kunnollista juomavettä, niin latojat ottavat itselleen useinkin erikoisvapauden ja hankkivat maukkaampaa juotavaa. Maksupäivän jälkeisinä päivinä ovat muutamamat latojat ottaneet lomaa, saadakseen läheisissä kapakoissa särpiä olutta häiritsemättömässä rauhassa. Tuotiinpa sinne latomoon viime talvena koko sängöllinen viinaakin, tietysti paremman veden nimessä. Pahaksi onneksi viinasangon kantaja kompastui poraspäähän ja kun hän siitä pääsi jaloilleen, oli hyvä neste juossut hangelle. Siitä pahasta oli se hyöty, että asianomaiset viinanomistajat pysyivät selvällä päällä. Mutta kun tässä nonnoin eräs latoja tuotti juotavakseen litralleen kurnupimää, niin siitäkös vasta mellakka nousi. Isäntä itse sattui tulemaan latomoon juuri kun latoja kostutti pölystä kuivettunutta kurkkuaan piimällä. Siinä syntyi agraava kiivas sananvaihto:

Isäntä: „Mitä te juotte?“

Latoja: „Piimää“.

I.: „Kuinka te rohkenette juoda piimää minun huoneessani?“

L.: „Miksi en rohkenesi? Eihän se päähän mene“.

I.: „Ei missään virastoissa eikä kouluissa juoda piimää!“

L.: „Se ei ole minun asiani. Mutta minä juon kuitenkin täällä.“

I.: „Mutta minä olen isäntä talossa ja kiellän piimänjuonin huoneessani.“

L.: „Mutta minä en tottele moista kieltoa“.

I.: „Jos ette tottele, niin saatte hakea toisen paikan“.

L.: „Olkoon menneeksi. Kyllä minä pidän siitä huolen“.

Herra O. A. kuuluu olevan vegetariaani (kasviksien syöjä). Maitoa hän kyllä itsekään nauttii. Mutta tottapa piimä on siksi bakteripitoista, että hän pelkää ilman siitä saastuttuvan. Ja kun ei „sivistymättömällä“ latojalla ole järkeä hoitaa terveyttään, niin sivistynyt isäntä, joka ei salli taitamattomien leikellä „yhteiskunnan vuotaa“ palasiksi, tahtoo suojella latojiensa terveyttä kieltämällä heiltä piimän käyttämisen Pohjolaisen latomossa. Aate.

Tarkastusvaliokunta.

1:nen jäsen, hra *A. Karjalainen*, Simeliuksen kirjap., Helsinki.

2:nen jäsen, Herra *M. Molodkin*, Uuden Auran kirjapaino, Turku.

3:mas jäsen, Herra *Edv. Renström*, Tampereen Sanomain kirjap., Tampere.

Paikanvälitystoimisto.

Herra *A. J. Jakobsson*, Annankatu 24, 2:nen kerros. Tavataan klo 4—5 j. pp.

Helsingissä 1900.

J. Simeliuksen perillisten kirjapaino osakeyhtiö.